

Utbildning för ett nytt sätt att tänka

Mia professor i omvårdnad

"Hur gör man" tema för träff

**Styrelsen förHandledning i Omvårdnad,
sektion inom SSF**

Linda Sjöholm, ordförande
Fredbergsgatan 5c, 414 65 Göteborg
Tel 076 379 16 88
e-post linda.sjoholm@vgregion.se

Pernilla Karlsson, vice ordförande
Lövsångargatan 8
447 32 Vårgårda
Tel 073 339 18 02
e-post pernilla.anna.k@telia.com

Monica Öberg Nordin, sekreterare
Nytorgsgatan 3B, 891 34 Örnsköldsvik
Tel 070 575 83 67
e-post monica.obergnordin@icloud.com

Elisabeth Kling, kassör
Lerholsvägen 25
671 70 Edane
Tel 070 655 22 41
e-post elisabeth.kling@kau.se

Lotta Carlson
Torggatan 1A, 431 35 Mölndal
Ljungbackenvägen 6 443 39 Lerum
Tel 070 966 57 47 (hem)
Mob 070 082 22 88 (arbete)
e-post lotta.m.carlsson@vgregion.se
lottacarlson@home.se

Mia Berglund
Tel 070 241 81 55
Arb 0500 41 96 74
e-post mia.berglund@his.se

Lena Matsson
Stångtjärnsvägen 345, 791 74 Falun
Tel 070 211 26 21
e-post s.lena.matsson@telia.com

Hanna Holst
Linnéuniversitetet
Växjö
e-post hanna.holst@lnu.se

Redaktör för Medlemsbladet:
Lena Matsson
Stångtjärnsvägen 345, 79174 Falun
Tel 070 211 26 21
e-post s.lena.matsson@telia.com

Nästa nummer av Medlemsbladet
kommer sent i vår.
Skicka gärna in bidrag till redaktö-
ren, se ovan.

Håll koll på hemsidan för aktuell
information och kalendarium
www.omvardnadshandledning.se

Nu är det mycket på gång inom HiO

Kära medlemmar! Jag skriver när jag just kommit hem från ett vintrigt Stockholm där HiO:s styrelse haft ett kreativt möte. Vi har mycket på gång och det känns så roligt att få berätta vad som händer framöver.

Nästa år har vi årsmöte och studiedag vid olika tillfällen:

Årsmöte och förmöte sker digitalt den 20 mars. Förmötet har rubriken "Hållbart arbetsliv-handledningens betydelse!" Vi bjuder även i år in SSF och Vårdförbundet till diskussionen.

Studiedag arrangeras i Stockholm den 19 april. Temat är fenomenet HOPP, att känna sig trygg att kunna förmedla hopp i en svår omvårdnadssituation. Vi fördjupar tankar kring hopp och tröst. På kvällen har vi mingel och buffé.

Vi är också i full gång med att planera för ett nytt efterhandlingsseminarium på Svartsö, vecka 35. Tema är "Handledningens essens". Mia Berglund, Barbro Arvidsson och Lone Bodil Jensen föreläser och efterhandleder ihop med Yvonne Wallberg Andersson. Schema och inbjudan kommer snart "Save the Date, 26 – 30 augusti". (se sid 23)

Vi har under hösten haft flera mycket uppskattade digitala tematräffar. Vi planerar ytterligare träffar under 2024. (se sid 22)

Vi har reviderat riktlinjerna för certifiering och förtydligat varför certifiering är bra, se mer på hemsidan där även texten om medlemskap är reviderad.

Jag har deltagit i SSFs Ordföranderåd och där lyft frågan "Hur skall vi överleva som förening". HiO är enda sektion inom SSF, som arbetar med alla sektionerna. Vi handleder inom alla yrkeskategorier. Övriga frågor under mötet handlade om organisationsutredningen inom SSF, att lyfta omvårdnadsforskningen som garant för säker och jämlik vård, lyfta ledarskapet och etisk reflektion för sjuksköterskor.

Delar av vår styrelse har deltagit i VFU-konferensen där vi delade ut foldrar och informerade om HiO.

Jag önskar alla en riktigt God jul och ett Gott nytt år, och hoppas att vi träffas på vår studiedag i Stockholm i vår.

Linda Sjöholm, Ordförande HiO

INNEHÅLL

Mia professor i omvårdnad	3
Stor skillnad på HiO i utbildningen.....	4
Ny i styrelsen	7
Digital tematräff "Hur gör man...?"	8
Så påverkade pandemin handledningen	10
Populär handledarutbildning	13
Om fenomenet sårbarhet.....	16
Kreativa metoder i handledning	18
Kalendarium	22

Nu är Mia professor i omvårdnad

MIA BERGLUND, sedan många år med i HiOs styrelse, har nyligen utnämnts till professor i omvårdnad vid Högskolan i Skövde.

– Det är så klart jätteroligt och det är betydelsefullt för ämnet omvårdnad, som jag brinner för, säger Mia Berglund. Jag har inte haft som mål att bli professor, det har inte varit min drivkraft, utan min dröm har varit att fortsätta att utveckla metoder som stödjer personer med långvariga hälsoproblem, ofrivillig och existentiell ensamhet, för att kunna styra sina liv mot det som är betydelsefullt. Min forskning bygger på en livsvärldsteoretisk grund och det är utifrån samma syn jag agerar som handledare i omvårdnad.

Stöd till patienten

– Med den didaktiska modellen ”Utmaningen – att ta rodret i livet med långvarig sjukdom” stöds patienters lärande i att integrera sjukdomen i livet, finna balans mellan sjukdomens och livets krav och att fatta mer med-

vetna beslut som har betydelse på både kort och lång sikt. Utifrån metoden ”Reflekterande KRAFT-givande samtal” riktas uppmärksamheten mot vad som är möjligt att göra och vad som ger glädje och mening i livet.

Som nybliven professor ser Mia Berglund nu fram emot att komma i gång med forskningsprojektet Digi-KRAFT, där Reflekterande KRAFT-givande samtal ges till personer som bor på äldreboenden. Där tillämpas en digital plattform som stöd för dokumentation och reflektion i samtalen.

Handledning viktig del

I nästan alla dessa forskningsprojekt finns handledning av personal i grupp med som en viktig del. Detta, menar Mia, är viktigt för att förändringar i förhållningsätt ska bli varaktiga och för att stötta vårdarna att ha mod att möta patienter eller äldre personers existentiella frågor.

Parallellt studerar Mia studenter, handledare och lärares erfarenheter av reflekterad handledning i omvårdnad

och didaktiska strategiers betydelse för lärandet.

Ny forskarutbildning

– Jag ser fram emot att få vara en del av den nya forskarutbildningen inom området ”Hälsa i det digitala samhället” som vi startat vid institutionen för Hälsovetenskaper. Det är så roligt att få handleda doktorander och följa deras resa, tycker Mia Berglund.

Länk till KRAFT-givande samtal (ett förkortat sådant): KRAFTgivandesamtal IPAD - YouTube

Länk till Mias forskning: <https://www.his.se/mot-hogskolan/medarbetare/mia.berglund/>

**Styrelsen genom
Lena Matsson**

Tematräff på Zoom

Stor skillnad på HiO på olika lärosäten

HUR SER DET EGENTLIGEN UT med omvårdnadshandledning och möjligheter för reflektion på landets sjuksköterskeutbildningar i dag?

Mia Berglund, Hanna Holst, Monica Öberg Nordin bjöd in till en Tematräff

på Zoom och 13 deltagare dök upp på skärmen.

Hela landet

Deltagare från sju lärosäten fanns med på träffen, plus flera allmänt

intresserade. Det blev på det sättet en uppdatering av dagsläget och spännande samtal med fokus på just HiO i sjuksköterskeutbildningarna.

Vi utgick från en sammanställning gjord inför det så kallade Förmötet

⇒ i mars, då SSF och Vårdförbundet deltog (se Medlemsbladet 1 - 23). De framtidsvisioner som diskuterades då var önskemål om handledning genom hela utbildningen, fler handledare

och eventuell kortare utbildning till handledare.

Så här ser det ut

På mötet den 16 oktober redovisade

de närvarande lärosätena dagsaktuellt läge och tankar kring det. Det handlade bland annat om antal tillfällen per termin, hur regelbundet (över tid/samma grupp) handledningen bedrevs plus

	Umeå	Uppsala	Karlstad	Skövde	Göteborg	Linné	Malmö
T1	–	–	–	2 gånger plus intro(SÄBO)	2 gånger	–	–
T2	1 gång + intro i metoden (äldreomsorg)	4 gånger (SÄBO)	1 gång (SÄBO)	1 gång (Nära vård)	1 gång	1 gång/kommun	3 gånger
T3	1 gång (sjukhusvård)	–	2 gånger (sjukhus vfu inom kir, med, psyk)	3 gånger (sjukhusvård)	1 gång	–	2 gånger varav en på Zoom
T4	2 gånger (sjukhusvård + psykiatri)	1 gång (akutgrupp)	1 gång (sjukhus vfu inom kir, med, psyk)	3 gånger (vårdcentral och psykiatri)	1 gång	4 gånger (somatik + 2 gånger psykiatri)	3 gånger på Zoom
T5	–	–	1 gång (kommunal vård)	–	1 gång	–	2 gånger varav en på Zoom
T6	2 gånger (sjukhusvård + äldreomsorg)	1 gång (Hemsjukvård eller sjukhusvård)	1 gång (sjukhusvård)	4 gånger (Hemsjukvård och sjukhusvård)	2 gånger	4 gånger somatik + 1 gång kommun	3 gånger varav 2 på Zoom
Övrigt		Forumspel i grupp termin 6. Ibland sker HiO på Zoom	Reflektion i grupp 1 gång per Vfu-plats	Kallar det RHIO, Reflektande handledning i omvårdnad		4 tillfällen under 5 veckors VFU	

Tabellen bygger på redovisningen vid tematräffen på Zoom i mitten av oktober. Sammanställningen visar antal tillfällen per termin och hur regelbundet (över tid/samma grupp) handledningen bedrivs. De flesta lärosäten hade samma grupper genom utbildningen.

⇒ ⇒ vilken utbildning handledarna har.

Ett försök till sammanställning av det dagsläge som kom fram den 16 oktober:

De flesta lärosäten hade samma grupper genom utbildningen. Ibland bytte man grupper, ibland bytte handledaren plats under utbildningen.

Utbildningen av lärarna var Omvårdnadshandledning 30 hp eller internutbildningar på olika sätt. Vissa har efterhandledning, vissa inte.

Olika lösningar och tankar

I Skövde diskuteras att HiO (som där kallas RHiO) ska betraktas som klinisk utbildning och räknas in i de kliniska studierna. Skövde benämner examinationsmomenten Klinisk utbildning – VFU, Klinisk utbildning – RHiO, Klinisk utbildning seminarieuppgift. Det betyder att allt som är direkt relaterat till VFU blir klinisk utbildning. På detta vis kommer man upp till föreskriven tid för klinisk utbildning.

Många handledare har 20 hp utbildningen och man har utbildat lärare med magister i omvårdnad genom en kort internutbildning. Samtliga har handledning på handledning. Man har betygskriterier för att bli godkänd på RHiO, som är ett examinationsmoment i respektive kurs. Det krävs att studenten är aktivt deltagande vid handledningstillfällena, delar med sig av sina erfarenheter, tankar och känslor samt är inlyssnande och visar intresse för de övriga deltagarnas

berättelser. Det räcker alltså inte med enbart närvaro. Det är RHiO-handledaren som bedömer att studenten nått målen.

På Linneuniversitetet har man för få handledare och löser det genom att ha deltagare från olika terminer i samma grupp. Det kallas Reflektion i grupp.

Flera lärosäten varvar fysiska träffar med digital handledning.

I Göteborg är reflektioner i grupp obligatorisk och kallas numera "Yrkesspåret". Varje reflektion sker i anslutning till en VFU-period. Man ses i samma grupp och med samma lärare hela utbildningen. Göteborgs universitet hade processororienterad omvårdnadshandledning (POH) under många år men det togs bort. Därför är det positivt att höra om "Yrkesspåret" med reflektion i grupp.

Framtid

I Uppsala kommer man att påbörja ett forskningsprojekt kring utvärdering. Man ska göra en litteraturstudie och en intervjustudie.

Lärosätena i VG Region (Göteborgs universitet, Högskolorna Borås, Skövde och Väst) samt Halmstad och Jönköping ingår i ett nätverk VIL (Verksamhetsintegrerat lärande) i VIS (Vård i samverkan). Här träffas forskare och diskuterar samt driver gemensamma projekt. En av projektgrupperna arbetar med Reflektion. Detta är en nystartad grupp som håller på att forma ett projekt av intresse för HiO. Vi får återkomma om detta

längre fram.

Denna höst har Göteborgs universitet startat en ny omgång "Yrkesmässig handledning i vård och omsorg – handledarutbildning", 30 hp.

Under träffen väcktes tankar om att starta efterhandledning med olika lärosäten via zoom. Vi kan ta hjälp av varandra för att få till mer efterhandledning.

Uppmuntrande Tematräff

Tematräffen var mycket uppskattad och deltagarna hoppas att vi ordnar en liknande i framtiden.

Ord från avslutande runda:

- Glad, det är mycket mer på gång, mer handledning. Kul att träffa er runt om i Sverige. Bra med nationella träffar.

- Träffat många handledare, fått lyssna och förstå hur det är med HiO i utbildningen.

- Glad att utbildningen ges på flera orter.

- Studenterna får handledning, lär sig hantera etisk stress och att hitta mätmetoder. Studenterna lär för framtiden.

- Trevligt träffas, väcker tankar.

- Stimulerad att träffa andra.

- Bekräftar mjuka värden. Värdefullt! Vi behöver varandra.

- Bra med kartläggning, hjälper mig att motivera. Kul att ta del av erfarenheter.

Vid datorn Lena Matsson

Hanna ny i styrelsen

Hanna Holst är ny i styrelsen förHandledning i Omvårdnad. Här presenterar hon sig själv:

Jag arbetar som klinisk lektor vid Linnéuniversitetet och Region Kronoberg, främst med att utveckla strukturer för lärande vid studenters Verksamhetsförlagda utbildning (VFU), på både grund och avancerad nivå. Samtidigt utbildar jag handledare som handleder våra studenter vid VFU inom regional och kommunal vård.

Jag ser ett stort behov av att utveckla handledande strukturer både för studenter och handledare i vårdande verksamhet för att möjliggöra sammanflätning av teori och praktik, men också för att ge möjligheter till etiska diskussioner. Som handledare vill jag bidra till diskussioner och utveckling i vårdande och lärande för säker vård för patienten.

Jag är uppvuxen i Småland, har studerat vid Oklahoma State University (USA) och tog min sjuksköterskeexamen vid Uppsala Universitet 2009.

Jag arbetade inom vården under fyra år samtidigt som jag läste min magister i vårdvetenskap. Därefter har jag arbetat som lärare och doktorand vid Linnéuniversitetet i Växjö, och disputerade 2017 med avhandlingen, Det lärande utrymmet – lärande och vårdande möten mellan patienter, studentpar och handledare vid Utvecklande och Lärande Vårdenheter.

Under åren vid Linnéuniversitetet har jag själv läst, utbildat andra och utvecklat kurser i handledning med Bengt-Olof Petersson som mentor. Jag handleder främst studenter vid

sjuksköterskeutbildningen i grupphandledning, både i reflekterande samtal och examensarbeten. Min förhoppning är att i framtiden handleda mer vårdpersonal i vårdverksamheten.

I styrelsen hoppas jag framför allt att kunna bidra med mina erfarenheter och kunskaper inom handledning från ett utbildningsperspektiv. Samtidigt ser jag väldigt mycket fram mot att få vidga mina kunskaper i handledning

och få nya idéer om hur handledning kan genomföras och utvecklas i vårdverksamheten – både för studenter och vårdpersonal.

Tematräff med fokus på handlingarna

”Hur gör man när...?”

VID HIOS TEMATRÄFF den 7 november var temat ”Hur gör man när...”.

Lena Mattsson lotsade oss igenom en variant på efterhandledning där vi fokuserade på de praktiska pedagogiska frågorna. Hur GÖR vi för att uppnå det vi vill med handledningen?

Tolv handledare från olika håll i landet träffades digitalt denna mörka novemberkväll och när vi loggade ut kände vi oss glada och påfyllda.

”Hur gör man när...”

Lena introducerade oss i dagens tema. Vi fick börja med att tänka på något vi behöver stöd i, utifrån frågan ”Hur gör man när...? Vi delades in i två grupper, gick laget runt och valde ut en fokusperson i varje grupp. Fokuspersonen fick berätta mer: Vad personen provat och hur det gått. Inga frågor fick ställas. Lena summerade och kollade av med fokuspersonen om det var rätt uppfattat. Sedan fick övriga i gruppen reflektera över den berättelse de hört och utifrån egen erfarenhet reflektera över den fråga fokus ställt. När gruppen hade uttömt ämnet gick ordet åter till fokuspersonen för en avslutande reflektion över det den hade lyssnat till och hur denne ville gå vidare.

Sedan var det dags för den andra gruppen, som hittills enbart lyssnat.

Vilka teman kom upp?

Teman som kom upp var ”Hur gör man när...

- ...ett skämt kanske inte faller väl ut?
- ...deltagare är ofokuserade?
- ...man vill öka viljan att bli handledd?
- ...en deltagare tar liten eller stor plats?
- ...en deltagare upprepar en berättelse?
- ... det är mycket fokus på arbetstidslag, bemanning, kollegor och organi-

sation?

...det är få deltagare kvar i gruppen?
.. känslouttryck är olika i en grupp, där en har det bra på jobbet och övriga inte?

... när man som handledare påverkas av deltagarnas berättelser och blir lika modstulen som de är? När viljan att ge något positivt inte går fram?

Vi hann bara med två teman, så det finns fler att ta upp vid något annat tillfälle.

Hur gör vi då?

Ett tema som valdes var ”Hur gör man när man som handledare påverkas av deltagarnas berättelser och blir lika modstulen som de? När viljan att ge något positivt inte går fram?

Här är en sammanfattning av gruppens förslag:

Låter deltagare få prata om det som upptar dem (metafor: någon mår illa/ behöver spy och vi hämtar hink och gör rent den genom egenreflektion/ efterhandledning).

Flytta fokus till annat om detta inte är ett ämne för dagens session alternativt övergå till att bena upp och se hur det till exempel påverkar omvårdnadsarbetet och professionen.

Att använda whiteboarden kan bidra till att alla får en stund till eftertanke.

Ta några djupa andetag för att få en paus och tänka klarare på nästa steg.

Man kan till och med låta alla ta en paus för att man ska hitta tillbaka till sig själv.

Bra frågor att ställa: Vad kan du påverka? Vem har ansvar för vad? Hur kan vi tänka framåt tillsammans? Tänk om morgondagen på jobbet var precis så som du vill ha det, hur är det då? Vad av detta har du makt att påverka? I arbete som ssk, vad fungerar bra, mindre bra? Hur har din dag sett ut i dag?

Att använda foton i olika delar av en session upplever många som verksamt.

Vi behöver påminnas oss om att det kan hända saker inom deltagarna mellan sessionerna, de är i en process som kan bli positiv efter handledningsträffen.

Vi påmindes om vikten av att ha någon att dela med oss till om det vi erfar.

Efterföljande reflektion efter session är lika viktig som förberedelsen och att vara snäll mot sig själv.

Positiv feedback

Feedbacken vid avslutningsrundan var överväldigande positiv, och Lena lovade att det kan bli ytterligare en träff med samma tema till våren.

Sofia Sandersson, Studierektor, Kliniskt basår, Lärportalen-Administratör förvaltning & Omvårdnads handledare

Specialistsjuksköterska psykiatri, fil mag.

Tematräffen på Zoom lockade deltagande handledare från hela landet. Det blev ett givande samtal om hur man kan hantera svåra situationer i handledningen.

Hur gör man egentligen när det krånglar till sig? Finns det teknik eller knep som gör att det går att hantera situationen? Tematräffen visade på flera lösningar.

Under pandemin blev handledningen existentiell

I MITT UPPDRAG att arbeta med övergripande Etiska frågor på Sahl-grenska universitetssjukhuset ingår att ge möjlighet till etisk reflektion för medarbetare inom alla yrkeskategorier. Reflektionen sker på efterfrågan från den enskilde eller från gruppen och alltid efter godkännande av ansvarig chef. Reflektionen kan pågå under lång tid, men även enstaka tillfällen.

Under pandemin 2020-2022 ställdes jag inför en helt ny nivå på de etiska samtalen. Pandemin gav mig och många andra helt nya upplevelser som gränsade till det existentiella. Samtalen nådde andra djup och mina reflektioner tog nya riktningar. Det ledde till att jag senare gick en utbildning för Lance Cederström på Marie Cederschiölds högskola, Existentiella samtal 7.5 hp.

Efter pandemi-årens upplevelser har jag många nya reflektioner, som jag delar med mig av här.

Covid-19 på liv och död

I mars 2020 blev det oanade verklighet. Vi fick fler och fler patienter som drabbats av Covid-19, och kompetens till intensivvården efterfrågades varje timma. Arbetsplatserna dammsögs för att hitta fler händer och jag ställde mig till förfogande. Min bakgrund som operationssjuksköterska skulle kunna göra nytta, tänkte jag.

Efter två dagars utbildning tog jag på min gröna ”pyjamas” och vandrade till intensivvårdsavdelningen på en av våra sjukhustomter. Jag kände lätt oro blandat med ett adrenalinpåslag blandat med önskan att få delta och göra gott.

På IVA rådde ett febrilt kaos. Som jag minns i dag var stämningen fylld av oro, skräck, undran och rädsla blandad med någon form av energi:

”Nu kör vi, detta ska vi klara av”.

Härbergera berättelserna

Dåvarande chefen på intensivvårdsavdelningen hade träffat mig i tidigare sammanhang (reflektion i chefsgrupp) och bad mig snabbt att inte gå in i vår-

den utan finnas som personalstödare för att ge möjlighet till samtal, både i öppna grupper och för enskilda. Hon beskrev behovet som ”enormt”. Så blev jag ”härbärgerare” för berättelser från intensivvården, från enheterna på infektionskliniken samt från det militärtält som fanns under en kortare tid.

Det här är en tid som lämnat spår i mig. Många samtal har skavt i själen, sorg har tårat ögonen samtidigt som min roll varit att vara det vikarierande hoppet.

Behövde djupare stöd

Jag insåg att jag behövde något mera, något djupare, något närmre, efter att ha härbärgerat oändligt många svåra samtal under pandemin. Då fick jag möjligheten att gå utbildningen Existentiella samtal, 7.5 hp, för Lance Cederström, på Marie Cederschiölds högskola. Jag vårdar och värnar den och återvänder ofta till kunskapen därifrån.

Om jag under pandemin haft den kunskap jag fick under L. Cederströms föreläsningar hade kanske min upplevelse av samtalen under pandemin – och det som sedan hände – blivit annorlunda. ”Tona in stämningen, känna av stämningen, bli del av den utan att bli den”, som L. Cederström sa, tror jag hade gett mig en annan upplevelse.

Metaforer i samtal om existensen

”Det är dun som faller från den trasiga jackan, men för mig tycks det som änglar som lyfter mot himlen”.

Ungefär så beskriver personen framför mig en händelse som gett starkt avtryck, lagt sig under huden och stannat där. Som om själva existensen fattat tag och påminner om livets dödlighet. Dunet kom från den döda tonåringens jacka, som trasats sönder när olyckan skedde.

Att vara i sin egen existens, att vara i det existentiella samtalet, vad skulle det kunna betyda, hur skulle det kunna ta sig uttryck? Hur skulle det kunna vara användbart för oss som handle-

der?

Vad är det existentiella samtalet? Kort och med en mening skulle jag summera det så här: Det är ett möte med den andra, på dennes villkor, där jag vandrar bakom, tätt intill, men med ett lätt avstånd. Som när sjuksköterskan mittemot mig delar sin för-tvivlan över att inte längre stå ut, när kollegorna ber henna att hårdna:

”Jag kan inte längre vara sjuksköterska. Inget i mig klarar av det jag ska göra, jag är ständigt rädd och påminns hela tiden om min egen otillräcklighet. Och så dör de, fattar du, de dör och de får inte dö. Jag hör att de tycker jag är fel person och jag kan inte trösta. Någon säger att jag ska bygga en mur, men jag vill inte bygga en mur, jag vill våga vara nära, men då går jag sönder.”

Få mod att stå kvar

Hennes insida brister när patienterna dör, och ingen beredskap finns. Närstående får inte vara nära och hon bär som livet på sina axlar. Då står jag bakom henne, låter henne luta sig mot mig utan att värdera hennes berättelse. Orden landar hos mig och jag härbärgerar det som är. Då är verktyget modet att stå kvar utan att ge förslag på huret, jag stannar i vadet en stund.

Tillblivelse och underlåtenhet

Det är ett sätt att se på människan som ett nätverk med relationer, en livsvärld, som lever och dör med den specifika personen. Det är mer än att bara finnas till. I samtalet med den andra låter vi den vara hela sin existens. Det beskrivs som en tillblivelseprocess, där jag blir levande genom min egen berättelse, min sorg, min ångest, möjligheter och begränsningar. Skulle jag inte få berätta det som är min berättelse för den som möter mig i ett omvårdnadsperspektiv, handledningsperspektiv, beskrivs det som en ”underlåtelsetynd i ett mellanmänniskt samtal” där den andra blir övergiven.

I ett handledningsrum är ansvaret

⇒ ⇒ stort hos den som handleder: Hur skapar jag utrymme för det som är nära? Hur ser jag den andra? Det händer att jag blir utmanad i mötet. Då behöver jag släppa taget om mig själv och mina egna värderingar för att just där och då ställa mig bakom. Så får efterhandledningen vara mitt utrymme för det som jag själv behöver få dela. Om jag inte får den möjligheten skulle handledning kunna vara ett samtal med negativa konsekvenser, där jag blir lämnad och övergiven, osedd och förminskad.

Olika sorts samtal

Jag tänker ofta att frågan jag behöver ställa mig är:

Vem vill jag vara i mötet med den andra, vem vill jag dom ska se, hur vill jag vara som människa? Stora frågor av existentiell karaktär. De kanske inte alltid är lätta att vare sig besvara eller leva upp till, men alltid viktiga.

Att inför ett samtal ställa sig frågor som:

Ska det vara ett läkande samtal? Ett samtal på den andras villkor, där jag är den som tar emot, lyssnar, bekräftar och låter orden befria den andra?

Ett neutralt samtal?

Finns det neutrala samtal? Om så skulle det kunna exemplifieras av samtal med syfte att informera för att ge den andra förutsättningar, befriade från värderingar om bättre eller sämre utan att det behövs för att kunna ta sig till nästa plats. När jag själv drabbades av sjukdom önskade jag just det, ett neutralt samtal med behandlingsalternativ. Just där och då såg läkaren det, avstod tröstande ord och så blev det neutrala en tröst i sig.

Eller ett samtal som kan leda till negativa konsekvenser?

Om jag inte reflekterar över samtals karaktär och syfte skulle det kunna leda till ett samtal med negativa konsekvenser. En sjuksköterska beskrev sin dag som ”jag sätter mig aldrig ner hos patienten, för då kan det tolkas som att jag har tid att lyssna. Trots att

jag egentligen hade önskat att få göra just det, lyssna.”

Existentiella samtal är filosofiska samtal om vad det egentligen kan innebära att vara människa, att leva det mänskliga livet. Det kräver att det berör en dimension bortom det praktiska livet och berör människans andliga dimension. Ett holistiskt

samtal som berör hela människan, en djupare medvetenhet om det mänskliga predikamentet och livsvillkoren. Och så får människan lov att växa. Håri vilar något hoppfullt.

Existentiellt i handledning

Som handledare krävs tillit och omsorg för att skapa utrymme för det

⇒ ⇒ existentiella samtalet, som vi ibland kommer att nå. Det är som en gåva från mig som handledare, från den handledde till mig, men det är alltid jag som går bakom den andra.

Det krävs ”timing”, att känna av stämningen i rummet, låta jag-du relationen bli en jag – det relation innan den återigen blir en jag – du relation. En ständig rörelse mellan mig och den andra, där jag ställer mig själv inom parentes, låter mig vara professionell och personlig. Låter mig bli berörd och att värda en kärleksfull hållning. Kanhända är det kärleken till den andra som skapar en resonans, att se livets möjligheter och nödvändigheter.

Samtalen en gåva

Jag tänker återigen på sjuksköterskan som inte ville rusta sig, inte ville sluta känna. Hen gav mig så mycket av sig själv. Jag fick samtalet som en gåva och jag bär ännu de samtalen i mig och ser det som en rikedom att lära av. Och hen fann i samtalet möjlighet att behålla sitt mod, att våga vara sårbar.

Det finns oändligt att säga om utbildningen ”Existentiella samtal”: Kanhända är den inte för alla, men för vem skulle den inte vara? Att våga närma sig sitt själv, för att sedan kunna låta den andra komma närmare, det är en gåva. Om har du längtan och möjlighet rekommenderar jag utbildningen med värme.

Jag brukar säga att handledarutbildningen är något av det bästa jag gjort, nu ligger den där tillsammans med det existentiella samtalet.

Jag är så glad för det.

Cecilia Lundmark
Leg SSK MSc/Etisk vägledare

Lästips om du vill veta mer

<https://www.mchs.se/uppdragsutbildning/vara-utbildningar/uppdragsutbildning/existentiella-samtal.html>

Litteraturtips:

Buber, M. (1995). Det mellanmännsliga. Ludvika: Dualis förlag.

Jacobsen, B. (2000). Existensens psykologi. Stockholm: Natur och kultur.

Van Deurzen, E. (2010). Everyday Mysteries. London: Routledge.

Van Deurzen, E. & Adams, M. (2016). Skills in Existential Counselling and Psychotherapy. London: Sage.

Van Deurzen, E. & Young, S. (2009). Existential Perspectives on Supervision Widening the horizon of psychotherapy and counselling. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan

Populär handledarutbildning i Västra Götalandsregionen

Under våren 2023 avslutades den två år långa utbildningen ”Yrkesmässig handledning i vård och omsorg – handledarutbildning” 30 hp vid Göteborgs universitet.

Totalt genomförde tio personer kursen. De flesta kom från Västra Götalandsregionen,

men det fanns också deltagare från Skåne och Stockholm.

En ny kurs, 13 studenter, startade i höst. Vi har frågat några av de deltagare som avslutade utbildningen 2023 om deras erfarenheter.

Hur upplevde du utbildningen?

Jag upplevde utbildningen till processhandledare som mycket spännande, ibland jobbig, men mest nyttig. Jag är väldigt tacksam att jag fick möjligheten.

Vad var guldkornen?

Det var en fin upplevelse och en enorm trygghet att få förmånen att vara i en homogen, liten grupp under två år. Tillsammans tror jag vi alla utvecklades, både individuellt och i grupp. Möjligheten att kombinera teori och reflektion med praktiska övningar är fantastiska redskap för utveckling både i yrkesrollen och privat.

På vilket sätt kommer du att använda utbildningen framöver? I ditt nuvarande arbete?

Jag kan se att jag har stor nytta av att vara processhandledare i min yrkesroll som universitetsadjunkt.

Lena Jensen

”Lärde mig nya saker och växte som människa”

➤ ➡ Vad lockade dig att gå utbildningen?

Tanken på utbildningen till processhandledare har varit med mig länge. Under min grundutbildning till sjuksköterska gick jag i handledning och tyckte att det var givande. Jag arbetar nu som verksamhetsutvecklare inom barnhälsovården och som huvudhandledare för BVC och barnmedicinska mottagningar. I båda rollerna ser jag behov av att ge stöd till andra i deras arbete. Som huvudhandledare har jag tidigare gått handledarutbildning I och II. Jag har känt att jag vill fördjupa mig ytterligare i handledningen och det stöd som den kan ge.

Hur upplevde du utbildningen?

Den var så bra! Det var häftigt med en utbildning som innebar att lära sig nya saker och samtidigt växa som människa. Jag har utvecklat min ledarförmåga och mitt sätt att hantera både egna och andras känslor. Upplägget var väl uttänkt för att få ihop teori och

praktik. Alla uppgifter kändes relevanta och stärkande.

Vad var guldkornen?

Det var bra att först själv få handledning och prova de metoder som kan användas. Vi fick känna på hur det är och uppleva vad som händer inom en själv och i gruppen när man blir handledd. Vi fick också ta ett steg åt sidan och reflektera över det som händer. I handledningsgruppen fick vi komma varandra nära, både ge och få stöd samt vara med i varandras växande. Det blev ett kollektivt växande. Vi fick upp ögonen för egna styrkor genom egna upplevelser, gruppens och lärarens reflektioner och att bli utmanade på ett bra sätt.

Sedan var det fantastiskt att ha en egen grupp och prova att använda olika sätt att ta sig an de situationer som deltagarna hade med sig. Skönt att få egen handledning på handledningen när vi kastade oss ut i det nya

och okända!

På vilket sätt kommer du att använda utbildningen framöver? I ditt nuvarande arbete?

Utbildningen har påverkat mig på flera plan, både mitt privata jag och som yrkesperson. Jag har en handledningsgrupp just nu och kommer att fortsätta med den under våren.

I arbetet som verksamhetsutvecklare möter jag de som är nya inom barnhälsovården. Jag vill utforska på vilket sätt handledning kan hjälpa nya sjuksköterskor på BVC. Det finns stora utmaningar för den som är ny och jag tror att många behöver ett annat stöd utöver de utbildningar som ges.

**Lotta Wahlberg,
verksamhetsutvecklare inom
barnhälsovård/huvud-
handledare/barnsjuksköterska**

”Bland det bästa jag gjort...”

⇒ Vad lockade dig att gå utbildningen?

När jag gick utbildningen till VFU-handledare pratade den kursansvarige varmt om processhandledarutbildningen. Jag vet inte vad som gjorde att jag tänkte att den utbildningen skulle jag vilja gå, men jag har inte släppt tanken därefter. Jag har själv haft förmånen att få handledning i mitt yrkesverksamma liv. Jag har uppskattat det mycket och det har säkert bidragit till att jag ville gå utbildningen. För några år sedan sa jag upp mig och tog en paus i yrkeslivet och då kom tanken på den här utbildningen återigen till mig. Det var anledningen till att jag sökte.

Hur upplevde du utbildningen?

Utbildningen var fantastisk rolig och bland det bästa jag har gjort. Både kreativt och känslomässigt utvecklande. Så fint att möta människor från olika discipliner och samtidigt ha det gemensamma att vi är sjuksköterskor, att vi står på samma grund. I gruppen fanns tidigt en öppenhet och förtrolighet som under andra utbildningar jag gått tagit ett tag att bygga upp.

Vad var guldkornen?

Guldkornen i utbildningen var

många.

Framför allt att förstå processen som växer fram under handledningen, där allas perspektiv möts och genom reflektionskraft leder till nya insikter. Att under praktiken, med hjälp av efterhandledningen, få hjälp att se på sig själv som handledare, få möjlighet att utforska det som kan bli svårt och lära sig metoder för att gruppen ska öppna sig.

Även den teoretiska delen av utbildningen var rolig och givande, där alla inlämningsuppgifter verkligen lästes och kursledarna reflekterade och berikade det som var skrivet. Det gjorde något med mig, jag växte som människa. Det gav mig ny energi och jag kände en stolthet över att vara sjuksköterska.

På vilket sätt kommer du att använda utbildningen framöver? I ditt nuvarande arbete?

Jag vill gärna handleda i framtiden. Kanske startar jag eget. Jag tänker på alla kollegor som sliter på sina arbetsplatser. De har rätt till en stund av eftertanke, tid att få landa och bli

medvetna om sin situation. Hur ska man annars kunna förändra?

I mitt nuvarande arbete som BHV-sjuksköterska på en familjecentral, blir det naturligt att använda mig av vissa delar av utbildningen i mitt arbete. Både individuellt, i kontakten med föräldrar och barn, och i grupper. Då ger utbildningen stöd för att väcka frågeställningar och att använda sig av handledningens kreativa metoder.

Min motivation under utbildningen har varit mitt genuina intresse för de människor som jag möter. Jag tänker att alla bär med sig sin historia och i vår yrkesroll speglas det i vad vi brottas med och vad vi bemästrar. Jag tänker också att ensam inte är stark utan när människor är i gemenskap blir vi bättre på att lösa saker. Genom reflektion och ett öppet sinne kommer vi vidare och skapar bättre omsorg om varandra och de vi vårdar.

Anne Bellvik, distriktssköterska

Med varsamhet kommer sårbarhet till nytta

I UTBILDNINGEN till processhandledare har vi blivit varse att det behövs många olika ingredienser. Tillsammans skapar de både förutsättningar för att kunna handleda och för att kunna bli handledd. För att det ska ske bestående förändring hos en person som handleds krävs att känslor berörs. Det tänker vi är en förutsättning för att vara handledningsbar.

Vi betraktar fenomenet sårbarhet som en inre styrka. Något alla människor besitter, men som kan vara svårt att blotta. Människor är olika och har olika livserfarenheter. Alla vågar inte öppna sig, en del behöver tid på sig att känna sig trygga.

När vi själva har handlett grupper under utbildningen har det blivit tydligt för oss att det ibland kan vara svårt att få till en process i både gruppen och hos den som är fokusperson. Vi har funderat om det kan bero på att den som handleds inte vågat visa sin sårbarhet. Är sårbarheten en förutsättning för att den handledde ska utvecklas och växa?

Sårbarhet känslornas kärna

Sårbarhet som fenomen beskrivs ofta som en svaghet. Att vara sårbar innebär till exempel att vara känslig, ömtålig och utsatt. Motsatsord är osårbar, oöm, tålig och okänslig. Det finns andra som beskriver sårbarhet som en styrka, ett ord som är nära förknippat med mod.

Brené Brown har doktorerat i socialt arbete och forskat om sårbarhet. Hon belyser att kärnan av alla känslor är just sårbarhet. Hon menar att de ingredienser som krävs för att våga visa sårbarhet är mod, tillit, medkänsla med sig själv, äkthet och att kunna visa samhörighet med andra. Att visa

sårbarhet kan för en del individer vara naturligt och enkelt, men för många upplevs det i stället förknippat med ångest och fara. Sårbarhet är då en risk, som leder till osäkerhet och rädsla för att bli känslomässigt avslöjad. Det kan också ses som svaghet, misslyckande och minskat egenvärde, vilket leder till känslor av skuld, skam och otillräcklighet.

Mod att vara sårbar

Enligt den forskning vi tagit del av är sårbarhet en förutsättning för att kunna växa, utvecklas och vara handledningsbar. I handledningen behöver vi skapa en trygg och tillåtande miljö, där den handledde tillsammans med handledaren och gruppen kan utforska känslor och situationer för att få förståelse för sig själv och hitta nya vägar framåt. Handledarens roll är att vägleda genom känslomässigt kaos, så att den handledde kan ta sig igenom det, reflektera över det och lära från situationen.

Att sätta ord på känslor kan hjälpa den handledde att skilja ut olika känslor som upplevs på samma gång. Då blir det lättare att förstå bakomliggande orsaker och behov. Ett lärande uppstår när en individ hamnar i en kognitiv konflikt. Ny information som motsäger tidigare antaganden utmanar ens förklaringsmodeller. Individen behöver då antingen förkasta den nya informationen eller ändra sina förutfattade meningar för att uppnå balans igen. Det krävs mod att inte vara felfri, att ha medkänsla med sig själv och acceptera att man inte alltid känner sig perfekt, uthållig och stark.

Båda hjärnhalvorna

Vi växer genom relationer och sam-

spel med andra människor. Vår sårbarhet öppnar för just detta. När en person inte klarar att visa sin sårbarhet och vara i kontakt med sina känslor blir det svårt att få i gång den process i handledningen som möjliggör förändring och utveckling. När fokuspersonen visar motstånd mot att blotta sig och reflektera på ett djupare plan är det svårare att få till en process. Det kan då vara utmanande att skapa en handledningsrelation som ger utrymme för växande och utveckling, trots att det är grundläggande för att handledningen ska ge resultat.

Kreativitet och sårbarhet

Ett sätt att hitta sårbarheten i handledningen kan vara att använda kreativitet och lekfullhet, som till exempel rollspel, måla och arbeta med bilder. Det får den handledde att använda båda hjärnhalvorna, sin fantasi och vara öppen för intuition, se med andra ögon och hitta kreativa lösningar.

Som handledare är det viktigt att kunna visa sin egen sårbarhet och att möta de handledda med medkänsla och respekt. Att öppna sig och våga visa sårbarhet som handledare förmedlar att det är ok att visa känslor av sårbarhet i handledningen.

Handledaren kan med fördel också berätta om den transformation som sårbarhet kan leda till, som att läka, hela och främja inre styrka. På så sätt kan de handledda få en viktig erfarenhet som kan hjälpa dem att föra med sig respekt och medkänsla till den egna arbetsplatsen.

Varsamhet vår vardag

När vi handlett våra grupper har det blivit tydligt för oss att varsamhet är en förutsättning för att sårbarhet ska få

utrymme i handledningen. I vår profession som sjuksköterskor är vi skolade i att möta människor i sin sårbarhet. Varsamheten ligger oss nära. I vår längtan att göra det bra för den andre finns dock en fara att vi bara plåstrar om utan att tvätta, att vi tröstar utan att lyssna. Det är lätt att tappa bort både vår egen och andras sårbarhet, med risken att vi missar det som är viktigt, själva kärnan.

Anne Bellvik,
distriktssköterska

Lotta Wahlberg,
verksamhetsutvecklare inom barnhälsovård/huvudhandledare/barnsjuksköterska

INSTRUKTION FÖR SKALBAGGAR

*För att kunna flyga
måste skalet klyvas
och den ömtaliga kroppen
blottas.*

*För att kunna flyga
måste man längst ut på sträet
även om det böjer sig
och svindeln kommer.*

*För att kunna flyga
måste modet vara något större
än rädslan
och en gynnsam vind råda.*

Text Margareta Ekström
Foto Johan Wahlberg

”Kursen gav mig ett nytt sätt att tänka”

Här reflekterar Lotta Carlson över sina erfarenheter från Kursen ”Kreativa metoder – i handledning och för individ- och grupputveckling. En utbildning som fått henne att förändra både tanke- och förhållningssätt.

Kursen ”Kreativa metoder – i handledning och för individ- och grupputveckling, 7,5 hp” har förändrat mitt tanke- och förhållningssätt. Jag gick kursen 2021, på Ersta Sköndal Bräcke högskola, och den har kommit att prägla min väg framåt som processinriktad omvårdnadshandledare.

Kursen förmedlade inte bara kunskap, utan hade även som mål att utveckla deltagarnas salutogena inställning genom föreläsningar och aktiva övningar. Jag har fått många tankeställare och utvecklat min kunskap och inställning kopplat till teorier. Kursens upplägg var föreläsningar, prova olika kreativa metoder på plats, diskutera dem i mindre grupp och prova i egen praktik i egen handledning. Efter det känner jag mig mer kompetent som handledare i omvårdnad.

Självvänlighet grundsten

En grundsten i kursen är att self-compassion, självvänlighet, är nyckel till framgångsrik handledning. Betydelsen av att vara vänlig mot sig själv och andra har inte bara påverkat mitt professionella förhållningssätt utan även skapat en djupare förståelse för det egna jaget och dess påverkan på omgivningen. Att använda kreativa metoder stödjer utvecklingen av självvänlighet, self-compassion.

Kursen var en resa genom olika övningar och metoder, där varje steg har som mål att öppna dörrar till positiv förändring. Genom att öka och lyfta det positiva i deltagarnas arbete upplever jag att negativa tankar får

mindre utrymme att både utvecklas och ta plats. Att göra nöjdhetsrundor har blivit ett verktyg för att låta framgång lätta negativitetens skuggor. Genom att flytta fokus till det positiva har deltagarnas kompetens kunnat blomstra och det har skapat en plats för ökad tillit.

Gruppdynamik

Kursen lyfter betydelsen av kunskap kring gruppdynamik. Det innebär grundläggande idéer kring utveckling av en gruppstruktur, från vad som händer i en nystartad grupp till när gruppen fortsätter att utvecklas.

Ett sätt att vara medveten och vad som händer i en grupp när den formas och utvecklas är Tuckmans 5 stadier:

- Forming, när gruppen startar, formas och tar form.
- Storming, stadiet två - om det finns eventuella motsättningar och konflikter.
- Norming, när gruppen kommit förbi konflikterna och gruppen kan börja jobba.
- Performing, möjlighet för gruppens medlemmar att utvecklas vidare.
- Adjourning, tänka ”inget varar för evigt”.

Tre motivationssystem

Kännedom om motivationssystemen är viktiga för att förstå sig själv som omvårdnadshandledare, gruppen som helhet och enskild gruppdeltagare.

Paul Gillbert beskriver de tre motivationssystemen som blått, grönt och rött.

Är vi mest påverkade av drivsystemet blått, som påverkas av dopamin? Fungerar mitt och gruppens deltagarnas intresse, nyfikenhet och det finns en entusiasm?

Är vi under påverkan av trygghetssystemet grönt, som drivs av oxytocin? Upplevs glädje, känner vi oss trygga och inkluderande, vågar vi vara reflekterande?

Eller är vi påverkade av hotssystemet rött, som styrs av noradrenalin, kortisol och adrenalin? När det slår till

upplevs rädsla, ilska, skuld och skam.

Vi måste kunna förhålla oss till de tre system som utvecklats i den mänskliga hjärnan, ursprungligen för att människan skulle kunna överleva.

Vilket system som för tillfället är aktiverat påverkar oss. Hur vi känner, tänker, beter oss och hur kroppen reagerar. Det är hjälpsamt och effektivt för ledarskapet att ha med sig kunskap och förståelse för dessa motivationssystem.

Hjälp att navigera

Kursen gav ökad insikt i att navigera och ”använda” motivationssystemet i olika situationer. Vi fick kunskap om hur man kan gå från det blå drivsystemet till det gröna trygghetssystemet för att skapa en inkluderande och reflekterande atmosfär. Och om man som handledare hamnar i det röda hotssystemet kan man förstå sig själv och ge sig möjlighet att hitta sig själv, sina tankar och komma bort från känslan som gjorde att man hamnade i det röda systemet. Genom att till exempel be deltagarna prata två och två eller köra en runda kan man hitta tillbaka till det gröna eller blå systemet.

KASAM och kreativitet

Ett syfte med handledningen är att göra skeenden begripliga för gruppdeltagare, hitta meningsfullheten och göra det som skett hanterbart. Genom kreativa metoder ökar möjligheten för helikoptertänk, se från sidan eller utifrån vad som händer och varför.

KASAM (Antonovski 2005) – Begripligt, hanterbart och meningsfullt.

Vi har övat och provat många metoder tillsammans, här är några exempel:

- Fyrhörnsövningen, där grupperna utforskar fyra olika strategier, en strategi i varje hörn, för att skapa en hållbar omvårdnadsmiljö. Denna övning blir ett verktyg för att förstå och hantera handledarrollens olika dimensioner.

- Linjeövning, där alla deltagare står på en linje, från alltid till aldrig eller 100 – 1 procent. Därefter tillsammans

⇒ ⇒ reflektera över hållbarheten för dig som handledare i omvårdnad:

1. Hur tänker du på din situations hållbarhet, (alltid – aldrig).
2. Hur mycket handleder du efter att vara hållbar, (100-0 procent).

Delning ger utveckling

Att dela reflektioner med andra deltagarna är en viktig del i utvecklingen både professionellt och personligt.

Oavslutade meningar, gruppen får spontant svara på halva meningar som exempel:

1. Något jag ska minska ner på...
2. Något jag ska göra mer av....
3. Något jag är nöjd med är....

Varje deltagare kan avsluta en mening flera gånger.

Sedan avslutar och knyter deltagarna ihop med att säga – Så därför tänker/ska jag....

Photolanguage, att välja bilder eller styrkekort med olika frågeställningar exempelvis:

- En handledarsida jag trivs med hos mig själv.
- En handledarsida jag inte trivs med hos mig själv.
- En bild jag tycker om.

Även här, avsluta och knyta ihop med att säga – Så därför....

Dramaövningar, jag har sett vinster

i handledning med att visualisera och leva sig in i olika scenarier där deltagaren kunnat utforska ämnen. Drama är ett verktyg för att förstå och bemöta känslomässiga situationer.

Tejping, en favoritmetod jag kommer att skriva om i nästa nummer av Medlemsbladet. När metoden introducerades var jag inte så imponerad och tänkte att jag skulle vilja välja bort den. Trots det blev jag intresserad direkt, föll för effektiviteten och enkelheten i metoden. Ärendet/situationen blev snabbt överskådligt och ökade tydligheten.

Alla övningar finns beskrivna i boken "Lagom ovanligt: Handledning med kreativa metoder" som kursansvariga Karin Byréus skrivit.

Mina egna erfarenheter

Vad jag personligen tagit med mig:

- Träning på att artigt avbryta för att få processen i handledningen gå vidare om den "fastnat".
- Se vikten av att vara tydlig, se att gruppen förstått. Om inte – be om ursäkt. Jag har i mina instruktioner inte varit tillräckligt tydlig. Om någon inte deltar, fråga respektfullt "kan jag underlätta på något sätt för dig så du kan delta?"
- Att vara med "icke vårdutbildade" personer har gjort att jag fått många

nya perspektiv och infallsvinklingar, som jag troligtvis inte fått annars.

- Tillsammans med övningar, föreläsningar och litteratur har jag fått ett ökat kunskapsdjup. Det har givit mig mycket i mina olika roller som medarbetare, utbildningsledare, omvårdnadsHandledare och person.

- Kunskapsfördjupning i kreativa metoder har gjort mig tryggare i att använda metoderna som effektivt verktyg i handledningsrummet. Jag känner mig säkrare.

"Kreativitet handlar nämligen alltid om ett möte, ett meningsskapande, en process där människans olika förmågor griper tag i varandra." (Hammarén 2010)

Central bok under kursen var "Lagom ovanligt: Handledning med kreativa metoder" av Katrin Byréus.

Ny kursstart är VT25 (skolan har bytt namn till Marie Cederschiöld högskola)

<https://www.mchs.se/uppdagsutbildning/vara-utbildningar/uppdagsutbildning/kreativa-metoder---i-handledning-och-for-individ-och-grupp-utveckling.html>

Lotta Carlson,
Utbildningsledare
på Sahlgrenska sjukhuset,
FoUII Utbildningsenheten

Hjälp oss bli fler

Värva medlemmar, vi behöver bli fler!

HiO har alltid varit en liten förening, men nu är vi så få att det blir svårt att få kassan att gå ihop. Kan du hjälp till att värva nya medlemmar?

HiO är en mötesplats för dig som är omvårdnadshandledare. Här delar vi erfarenheter, reflekterar och stöttar varandra för att utvecklas som handledare i omvårdnad. Vårt syfte är att verka för god kvalitet i handledning och i utbildning till handledare. Vi verkar också för att tydliggöra och utveckla den teoretiska förankringen i handledningen samt att sammanställa forskningsresultat och driva forskningsfrågor inom området.

Vidare verkar vi för att öka möjligheterna för reflektion och handledning i vården och i utbildningen till sjuksköterska och specialistsjuksköterska.

Vi vill medverka till att Handledning i omvårdnad blir ett naturligt inslag i all vårdverksamhet i hela landet.

Alla som vill och är intresserade av handledningsfrågor är välkomna att bli medlemmar. För att få rösträtt på våra årsmöten krävs det att du är sjuksköterska och medlem i Handledning i Omvårdnad. Det är även önskvärt att du är medlem i Svensk Sjuksköterskeförening.

Varje person är av stort värde.

Nu finns det även mer information på hemsidan, under "Bli medlem". Där finns argument och fakta om varför det är toppen att vara med i HiO.

Som medlem får du:

Vara med i en grupp likasinnade

- Kontaktnät mellan kollegor
- Digitala nätverksträffar
- Medlemsbladet ger tips och information
- Tillgång till litteraturlista på hemsidan med möjlighet att följa den senaste forskningen och litteraturen inom området.
- Tillgång till reflektionsstödjande verktyg på hemsidan
- Stöd i utvecklingen på hemmaplan genom HiOs insatser nationellt

Delta i utbildningar

- Studiedagar (nationellt 1ggr/år)
- Efterhandledningseminarier (en veckas seminarier ges vart annat år)
- För helt nyutbildade erbjuds mentorskap

Stödja föreningens arbete att:

- Främja forskning och utveckling
- Behålla och utveckla kvalitén på handledning:
Certifiering är ett sätt att tydliggöra kvalitén på din utbildning och kompetens. Genom kriterierna och definitionen av omvårdnadshandledning skyddas titeln. Certifieringskriterierna ligger till grund för högskoleutbildningarnas utformning.
- Påverka Vårdförbundet och SSF för att gemensamt verka för mer handledning för sjuksköterskor i alla verksamheter, för arbetsmiljö, patientsäkerhet och yrkesutveckling.

Bli medlem i HiO, Handledning i Omvårdnad, sektion inom Svensk sjuksköterskeförening

Så här blir du medlem

Medlemsavgiften är 300 kr/år (pensionär 150 kr/år).

Medlemsavgiften betalas till Bankgiro 209-0694, Handledning i Omvårdnad. Ange ditt namn och personnummer vid betalningen.

Du behöver också kontakta föreningens kassör Elisabeth Kling, som också är medlemsansvarig. Hon behöver utöver ditt namn och personnummer också adress, var du jobbar och telefonnummer för att det ska stå i medlemsregistret. Det ryms i meddelanderutan vid bankgirobetalningen, så för att hon ska få de uppgifterna behöver du maila eller ringa Elisabeth. Dessutom får du då ett Välkomstbrev med lite information om föreningen.

Du når henne per mail: elisabeth.kling@kau.se

eller telefon arbetet 0730-62 47 76

Dina uppgifter kommer att behandlas enligt GDPR-lagstiftningen 2018-05-25.

Ny text om certifiering på HiOs hemsida

Certifiering är ett sätt att tydliggöra kvalitén på din utbildning och kompetens.

Certifieringskriterierna ligger till grund för lärosätens utformning av handledarutbildning.

Genom kriterierna och definitionen av omvårdnadshandledning skyddas titeln.

Syftet med riktlinjer för certifiering av Handledare i Omvårdnad är att säkerställa att sjuksköter-

skor som verkar som handledare i omvårdnad har kompetens att ge en handledning som utgår från och är samstämmig med sjuksköterskeprofessionens etiska koder och kunskapsgrund.

<https://swenurse.se/sektion-nerochnatverk/sektionforhandledningiomvardnad/certifieringhandledare.4.5cadb64f175c879580f60fa5.html>

**Nyheter och aktuell information
hittar du alltid på HiOs hemsida:**

www.omvardnadshandledning.se

22 januari, Digital Tematräff, kl 18-20

Handledning i yrkesintroduktion

Yrkesmässig grupphandledning i introduktionsåret för nyutexaminerade.

Samtal kring yrkesmässig grupphandledning. Nationell sammanställning från nationell nätverksträff mars 2023

Exempel från VGR
Välkommen!

Lotta Carlson och Sofia Sandersson

12 februari, Digital Tematräff, kl 18.30-20.30

”Hur gör man när...”

På begäran, repris på höstens tematräff. Vi fokuserar på pedagogiken i handledning. Hur gör man egentligen i praktiken när till exempel:

Ingen säger något vid de första träffarna?

Någon tar upp situationer som gränsar till det privata?

Du tappar tråden och inte vet vad du ska säga?

Chefen frågar hur det går för en deltagare?
Välkommen!

Lena Matsson

20 mars, digitalt, kl 17.00 – 20.30

Årsmöte och förmöte

Innan årsmötet arrangeras ett förmöte, kl 17 – 18. Det är en uppföljning från 2023 på tema ”Hållbart arbetsliv - handledningens betydelse!”

Vi har bjudit in SSF och Vårdförbundet för fortsatt samtal kring samarbetet kring handledning i omvårdnad?

Kl 18.30 – 20.30 Årsmöte Sedvanliga årsmötessförhandlingar med Handledning i Omvårdnad.

25 mars Digital Tematräff kl 18-20

Om efterhandledningens betydelse.

Hur ser det ut hos dig i dag vad gäller efterhandledning? Finns möjligheter på din hemmaplan?

Skulle vårt nätverk kunna stödja dig/varandra?

Hur ger vi möjligheter till fördjupning i handledarskapet med hjälp av efterhandledning?

Mer information kommer.

Välkommen! Lotta Carlson

19 april Studiedag i Stockholm kl 9.30 - 16

Att ingjuta hopp i handledningsrummet

Föreläsare: Bengt Olof Petersson, Forskare/universitetslärare och pensionär. Arbetade tidigare på Linnéuniversitetet Växjö. Hans verksamhet fokuserar på att utveckla intresset kring vårdvetenskapens didaktik och fördjupa olika handledande arbetssätt, för att stärka

vårdarnas professionella kompetens.

Med nyckelordet hopp som röd tråd tar Bengt Olof Peterssons föreläsning bland annat upp:

- Handledning och värdegrund.
- Handledningsprocessen.
- Arbetssätt i handledning./Det lärande rummet.

• Handledarens ansvar.

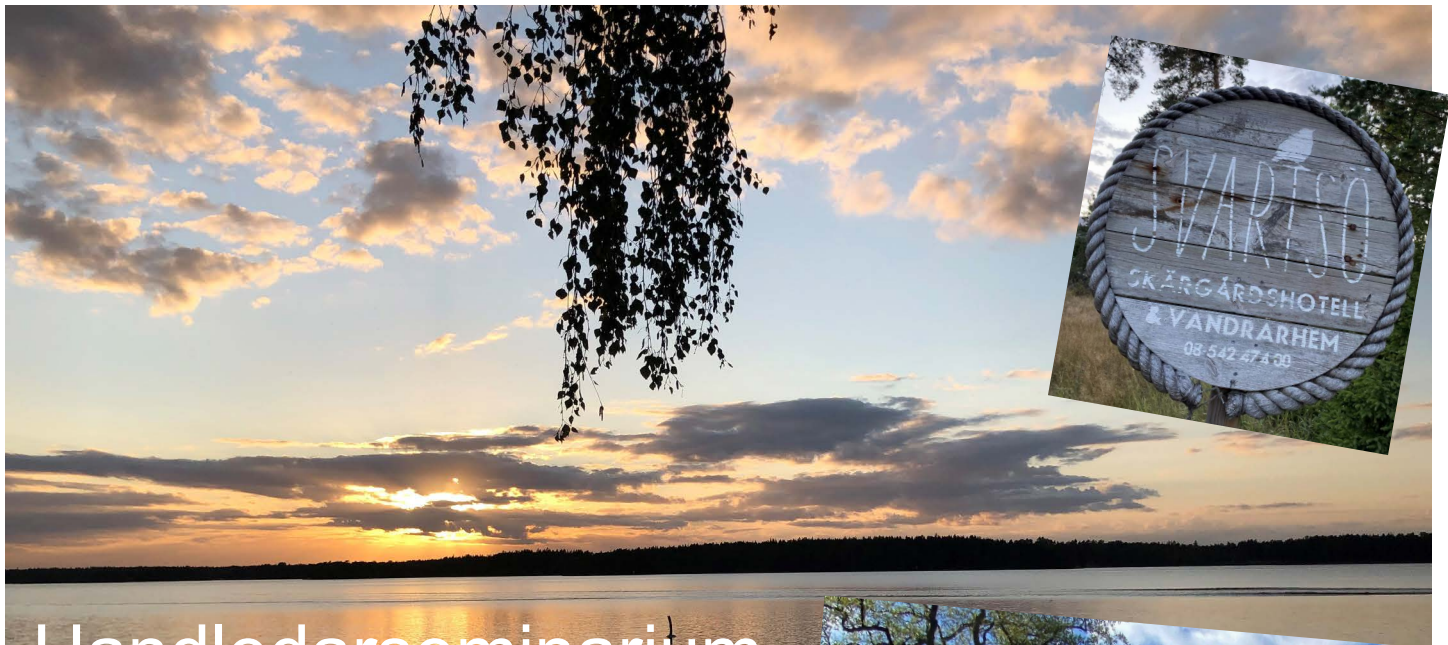
• Att spana efter växandets reflekterande punkt.

Workshop på eftermiddagen:
Vi fördjupar oss i hur vi ingjuter hopp i oss själva, i en svår omvårdnadssituation och i handledningen.

Kalendarium

The image shows a collage of monthly calendars for 2024. Red circles highlight specific dates: January 22, February 12, March 20, and April 19. Pink arrows point from these dates to the corresponding text blocks on the left.

Januari 2024	Februari 2024	Mars 2024	April 2024
22	12	20	19

Handledarseminarium i Stockholms skärgård återigen!

OM DU ARBETAR med professionell handledning och vill fördjupa dig i din handledarroll är du välkommen till Efterhandledningsseminarium på Svartsö skärgårdshotell i Stockholms skärgård den 26 - 30 augusti 2024.

Tidigare arrangerade HiO tillsammans med flera andra organisationer efterhandledningsseminarier på den gregiska ön Lesbos. 2022 flyttades seminariet i stället till ön Svartsö i Stockholms skärgård. Det blev en succé!

Svartsö är en levande skärgårdsö. Svartsö skärgårdshotell och vandrarhem blir vår plats för en veckas efterhandledningsseminarium.

Målgrupp är du som arbetar med professionell handledning och som vill utveckla dig i din handledarroll.

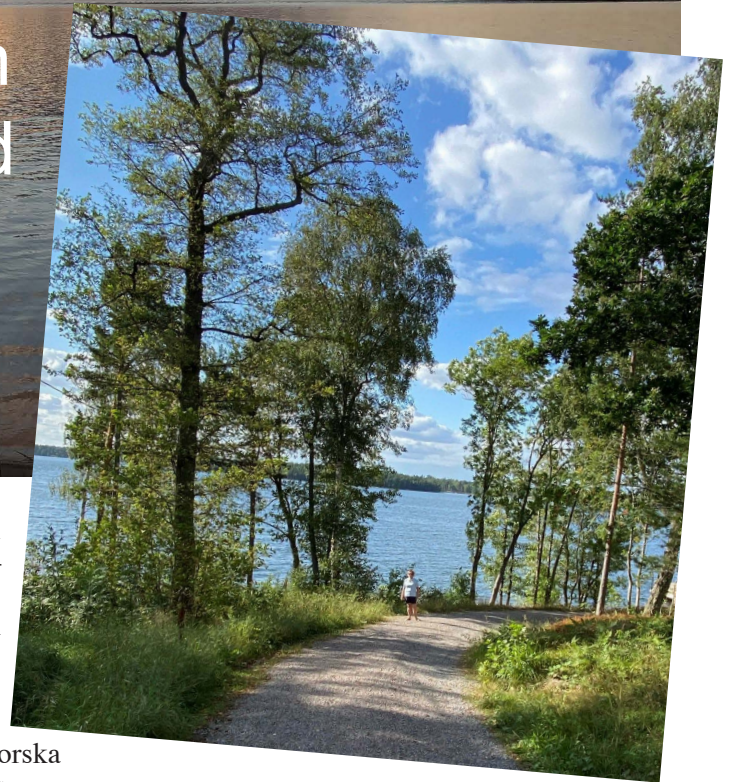
Du får möta andra aktiva handledare och tillsammans ska vi utforska handledningens essens.

Som deltagare får du möjlighet att fördjupa och utmana din egen handledarroll.

Minst 25 deltagare från Danmark, Norge och Sverige.

Om du har frågor, kontakta: linda.sjoholm@vgregion.se

Mer information kommer via mejl.

**Sista anmälningsdag
30 april 2024.
Välkommen!**